



## تزکیه و تعلیم نوجوانان در اسلام

میخیزد و از کانون عقل هدایت و روشنایی آنکس که دلی افسرده و بی خواهش و بی امید و آرزو دارد موجودی سرد و بی حرکت و جامداست و هیچگونه فعالیتی از او سر نخواهد زد و آنکس که از نیروی عقل و فهم و تدبیر بی نصیب است مانند ماشینی است که در شب تاریک در حرکت است و فاقد چراغ راهنما است. وظیفه مربی است که در تلطیف عواطف و پرورش نیروی عقل نوجوان و جوان کوشش کند و بداند که خداوند بر بشر دو حجت دارد حجت آشکار انبیاء هستند و حجت پنهان عقل.

۹- پرورش قدرت تعقل و قراردادن عواطف تحت فرمان خود :

در روح انسان دو مرکز و دو کانون موجود است که هریک از این دو منبع یکی نوع فعالیت ها و تجلیات روحی است یکی عقل و یکی دل . فکر و اندیشه و دور- اندیشی و حسابگری، منطق و استدلال و علم و فلسفه از تجلیات کانون عقل است و خواستن و شیفته شدن و آرزو کردن و به حرکت آوردن از کانون دل سرچشمه میگیرد از کانون دل حرارت و حرکت بر-

۱۰- بالا بردن تجربه:

حضرت علی (ع) فرمود عقل بر دو قسم است، عقل طبیعی و عقل تجربی و نتیجه این دو بسود آدمیان است و به خیر و سعادت بشر منتهی میگردد. ارزش هر انسانی به مقدار تجربه‌ای است که در مدرسه زندگی فراگرفته است. امام صادق (ع) فرمود انسان از یک سوراخ مار، دو بار گزیده نمیشود یعنی انسان عاقل همواره تجربیات خود را بخاطر میسپارد و عملاً "بکار می بندد و اگر یک بار اشتباه کرد دو باره تکرار نمیکند.

۱۱- بهداشت روانی:

بی ثباتی - خیالبافی - عصیانگری - تشخیص‌طلبی - تربیت جنسی - خود نمایی - خودسری و لجام گسیختگی - اختلالات - خلقی - احساس حقارت - حس نفوق - طلبی - تقلید از روش دیگران در دوره نوجوانی و جوانی بایستی مورد توجه و تربیت صحیح مربی قرارگیرد و همانطور که مشروحا "صحبت شد در این زمینه‌ها با برنامه ریزی صحیح و دقیق اقدام نماید.

۱۲- برحذر داشتن جوان و نوجوان از رفاقت‌های مضر:

حضرت سجاد (ع) به فرزند خود فرمود:  
فرزند عزیزم: متوجه پنج گروه باش که با آنان مجالست نکنی، هم‌کلام نشوی و در مسافرت با آنها رفاقت ننمائی.

۱- از مجالست با دروغ ساز پرهیز کن چه او مانند سرابی است که مطالب را برخلاف واقع نشان میدهد دور رادرنظرت نزدیک و نزدیک را دور جلوه‌میدهد.

۲- از رفاقت با گناهکار و لایبالی اجتناب کن زیرا او تورا به بهای یک لقمه یا کمتر از آن میفروشد.

۳- از رفاقت با بخیل پرهیز نما که او در ضروری ترین مواقع احتیاج، تورا یاری نخواهد کرد.

۴- از رفاقت با احمق اجتناب کن که او نفعت را اراده میکند ولی از نادانی به تو ضرر میزند.

۵- از مصاحبت کسیکه قطع رحم کرده است بپرهیز که در کتاب آسمانی مورد لعن و نفرین قرارگرفته‌است.

۱۳- تشویق و تنبیه:

برای پرورش فضائل و کرامات در وجود انسان، شناخت، بشارت، انذار لازم است اولی آگاهی میدهد، دومی انسانرا بر سر

یک الگو باشد .

۱۴- رشد قضاوت صحیح :

مربی باید افراد را طوری تربیت کند که در قضاوت عجول نباشند بلکه فکر کنند و اگر نتوانستند همه اطراف و جوانب قضیه را بررسی نمایند با دیگران مشورت کنند تا به یک قضاوت صحیح و منطقی برسند .

راهنمائی جنبه‌های مختلف رشد  
شخصیت : ۱۵

اسلام شخصیت انسان را در نفس او قرار داده که این نفس میتواند هم سرکش باشد و هم مطیع و رام . انسان یک موجود پوینده است که آزادانه بسوی هدف معینی حرکت میکند این پوینده آزاد هم آگاهی میخواهد هم راهنمائی و هدایت . شرط آزاد بودن آگاه بودن است و شرط آگاه بودن اندیشیدن . بنابراین وظیفه مربی در پرورش شخصیت نوجوان و جوان هدایت و راهنمائی اوست نوجوان و جوان میل به همدردی دارد میل به خدمت و قبول مسئولیت دارد - فضائل اخلاقی بیش از همه در نظرش ارزش دارد و شما باید با برنامه صحیح این تمایلات فطری را پرورش دهید . جوانان در ابتکارهای خود به حمایت شما احتیاج دارند باید

شوق و رغبت میآورد و سومی او را از خطرات و مهالک بیمناک میسازد . تنبیه بمعنی آگاهی دادن مطلوب است اما تنبیه بدنی و تعیین جریمه و تکالیف شاق ریشه درد را خشک نمیکند بلکه علائم درد را موقتا تسکین میدهد . اما به فرمایش حضرت علی (ع) هرگز نباید نیکو کار و بد کردار پیش مربی یکسان باشند زیرا چنین روشی نیکوکار را بی رغبت و بدکار را شائق میسازد . تنبیه نه به مفهوم کتک زدن بلکه توجه دادن به اشتباه و متنبه ساختن باشد و تشویق یعنی رضایت خاطر مربی از رفتار پسندیده جوان و اظهار این رضایت به او . کوشش کنید از دستورات بزرگان در زمینه تشویق و تنبیه سرمشق بگیریم . شخصی نزد امام هفتم حضرت موسی بن جعفر (ع) راجع به کودک خود شکایت کرد حضرت فرمود او را نزن از او قهر کن ولی طول مده و زود آشتی کن . روح جوان برای ترغیب به کار نیک بسیار آماده است و باید از این حالت استفاده کرد . فراموش نکنیم برای اثر بخشی تبشیر و انذار مربی باید از سه ویژگی برخوردار باشد .

- ۱- باید با افراد پیوند عاطفی داشته باشد .
- ۲- از لحاظ علمی و فکری در درجه والاتی باشد .
- ۳- از لحاظ تقوی و ایمان چه تقوای دینی چه سیاسی چه اجتماعی و چه روحی

اولاً "آرزوهای آنان را با امکاناتی که در اختیار دارید هم آهنگ سازید ثانیاً " برای تقویت این قوه هرچه بیشتر وسیله و امکانات فراهم کنید. بالاترین تجربه جوان یعنی انتخاب راه زندگی. تأثیری که شما در بالا بردن تجربه جوان دارید هیچکس ندارد. این مربی است که نفوذ او تا پایان زندگی فرد باقی است مخصوصاً در دوران نوجوانی که دوران سازندگی است. معاویه بن یزید چون معلم لایق و با فضیلتی داشت که در طول تعلیم همه مبانی اسلامی و ایمانی را به وی آموخت و تمام وجودش را از اشعه فروزان تعالیم قرآن شریف روشن کرد و او را یک فرد معتقد به اسلام و حقوق اهل بیت علیهم السلام بار آورد آن پسر تربیت شد در بحبوحه جوانی و در حدود بیست سالگی به جای پدر نشست و در مدت چهل روز که بر مسند خلافت نشست بر سر یک دوراهی بود و سرانجام نیروی ایمان و تربیتهای عمیق مذهبی که در ایام کودکی و نوجوانی از استاد خود فرا گرفته بود و برهوی نفس خویش پیروز شد و از خلافت کناره گرفت او به مروان حکم که به او اعتراض کرد گفت از من دور شو من شیرینی خلافت شماردهشدم تا تلخیهای مسئولیت گناهِش را بنوشم. معلوم بود که این ایمان در اثر تربیت مطمئن و مربی بوده بهمین

جهت معلم معاویه را گرفتند و در کودالی زنده دفن کردند.

تربیت نیروی تلاش و تعاون - پرورش حجب و کمروئی - کمک به خودشناسی ایجاد حس شکر گزاری و خدمت - تنظیم برنامه برای اوقات فراغت - آموزش پدر و مادرها از اهم وظایفی است که مربیان در پرورش نوجوانان در این دوره نباید غفلت ورزند و به خاطر اختصار در این خلاصه هرچند که درباره آن بحث شده از شرح آن خودداری میشود. امیدواریم برادران و خواهران متعهد و مسئول مدارس در انجام خدمات فرهنگی خود موفق باشند. و بدانند آنها که وظیفه اجتماعی خود را انجام نداده اند، مقررند و مسئول اگرچه در تکالیف شخصی خود عادل باشند که عدالت دو بعدی است بعد خودسازی و سپس ساختن دیگران اگر هر دو را ترک کنی در هر دو بعد گنهاری و اگر پیش از ساختن خود به ساختن دیگران بپردازی خصوصاً اگر بدانند که خود ناساختهای اینجابهی دیگری از گناه را نیز به خود خریدهای که خود را نساخته به ساختن دیگران پرداختهای:

توفیق همگی را درراه

خدمت به انسانها در جهت رضای خدا  
آرزومندیم